

Дослідження, розробки, проекти
з питань публічного управління та адміністрування
УДК 35.078.3 : 316.776

Ломакіна Тетяна Анатоліївна

аспірант

Донецького державного університету управління

Ломакина Татьяна Анатольевна

аспирант

Донецкого государственного университета управления

Lomakina Tetiana

PhD-Student of the

Donetsk State University of Management

**ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПУБЛІЧНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАТИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ
ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ПУБЛИЧНУЮ ИНФОРМАЦИОННО-
КОММУНИКАТИВНУЮ СРЕДУ
INFLUENCE FACTORS ON THE PUBLIC INFORMATION AND
COMMUNICATION ENVIRONMENT**

Анотація. В статті проаналізовано наукові підходи до поняття «інформаційне середовище», «інформаційно-комунікативне середовище», та на основі аналізу наукових досліджень в галузі публічного управління, надано авторське визначення поняття «публічне інформаційно-комунікативне середовище», що дозволило удосконалити понятійно-категоріальний апарат досліджень у напрямку розвитку науки публічного управління. Публічне інформаційно-комунікативне середовище - це сукупність об'єктів та суб'єктів публічного управління, їх комунікативна взаємодія та взаємовплив, що здійснюється за допомогою інформаційно-

комунікативних технологій з метою сталого функціонування публічного управління з забезпеченням взаємодії інтересів органів публічної влади та місцевого самоврядування з громадськістю.

Доведено, що функціонування публічного інформаційно-комунікативного середовища має відбуватися під впливом макро- та мікрофакторів. Серед макрофакторів визначено політичний, технологічний, правовий, економічний, екологічний, демографічний, географічний, соціально-культурний. Макрофактори мають рухливу структуру, безпосередньо або опосередковано, та виключно односторонньо впливають на функціонування публічного інформаційно-комунікативного середовища. До мікрофакторів публічного інформаційно-комунікативного середовища, які мають двосторонній вплив, віднесено органи влади, органи місцевого самоврядування, громадськість, громадські організації, посередників.

Зроблено висновки, що метою функціонування публічного інформаційно-комунікативного середовища повинно бути забезпечення ефективного функціонування органів влади та місцевого самоврядування у взаємодії з громадськістю на засадах безперервності, відкритості, довіри, релевантності, підтримка прав громадян і створення сприятливих умов для розвитку публічного управління. Зазначено, що до основних вимог до публічних комунікацій визначено достовірність, актуальність, чесність, транспарентність, фактологічність та довіру.

Ключові слова: *публічне управління, публічне інформаційно-комунікативне середовище, фактори впливу, комунікативна взаємодія.*

Анотація. *В статтє проанализированы научные подходы к понятию «информационная среда», «информационно-коммуникативная среда», и на основе анализа научных исследований в области публичного управления, представлено авторское определение понятия «публичная*

информационно-коммуникативная среда», что позволило усовершенствовать понятийно-категориальный аппарат исследований в направлении развития науки публичного управления. Публичная информационно-коммуникативная среда – это совокупность объектов и субъектов публичного управления, их коммуникативное взаимодействие и взаимовлияние, которое осуществляется с помощью информационно-коммуникационных технологий в целях устойчивого функционирования публичного управления с обеспечением взаимодействия интересов органов публичной власти и местного самоуправления с общественностью.

Доказано, что функционирование публичной информационно-коммуникативной среды должно происходить под влиянием макро- и микрофакторов. Среди макрофакторов определено политический, технологический, правовой, экономический, экологический, демографический, географический, социально-культурный. Макрофакторы имеют подвижную структуру, непосредственно или косвенно, исключительно односторонне влияют на функционирование публичной информационно-коммуникативной среды. К микрофакторам публичной информационно-коммуникативной среды, которые имеют обоюдное влияние, отнесены органы власти, органы местного самоуправления, общественность, общественные организации, посредники.

Сделаны выводы, о том, что целью функционирования публичной информационно-коммуникативной среды должно быть обеспечение эффективного функционирования органов власти и местного самоуправления во взаимодействии с общественностью на основе непрерывности, открытости, доверия, релевантности, поддержки прав граждан и создания благоприятных условий для развития публичного управления. Отмечено, что основными требованиями к публичным

коммуникациям являются достоверность, актуальность, честность, транспарентность, фактологичность и доверие.

Ключевые слова: публичное управление, публичная информационно-коммуникативная среда, факторы влияния, коммуникативное взаимодействие.

Summary. The article analyzes the «information environment» concept scientific approaches, «information and communication environment», and based on the research analysis in the public administration field, provides an author's definition of «public information and communication environment», which improved the conceptual and categorical research apparatus in the public administration science developing direction. Public information and communication environment is a set of public administration's objects and subjects, their communicative interaction and interaction, which is carried out with the help of information and communication technologies for sustainable functioning of public administration with public authorities, local government and public interaction.

It is proved that the public information and communication environment functioning should take place under the macro- and microfactors influence. Among the macrofactors identified political, technological, legal, economic, environmental, demographic, geographical, socio-cultural. Macrofactors have a mobile structure, directly or indirectly, and only unilaterally affect the functioning of the public information and communication environment. The public information and communication environment microfactors, which have a bilateral influence, include authorities, local governments, the public, public organizations, and intermediaries.

It is concluded that the public information and communication environment purpose should be to ensure the effective government and local government functioning in cooperation with the public on the basis of continuity,

openness, trust, relevance, support for citizens and create favorable conditions for public administration. It is noted that the basic requirements for public communications are defined as reliability, relevance, honesty, transparency, factuality and trust.

Key words: *Public administration, public information and communication environment, factors of influence, communicative interaction.*

Постановка проблеми. Побудова ефективної комунікативної політики держави та органів місцевого самоврядування як еталонної форми взаємодії та взаємовідносин сучасного демократичного суспільства, є задачею еволюційного розвитку всіх країн Європи. Основними вимогами, що застосовуються для публічних комунікацій є достовірність, актуальність, чесність, транспарентність, фактологічність, довіра. На якість та ефективність комунікацій мають вплив всі фактори публічного інформаційно-комунікативного середовища, кожен певною мірою і в залежності один від одного. Тому визначення поняття «публічне інформаційно-комунікативне середовище» є своєчасним та доречним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Складність дослідження публічного комунікативного середовища актуалізує необхідність узагальнення й оновлення понятійно-категоріального апарату в контексті системи публічного управління. Саме тому основою для обґрунтування та виокремлення всіх факторів публічного інформаційно-комунікативного середовища можна вважати наукові напрацювання з теорії та методології публічних комунікацій Г. Москалик [3, 4], Л. Петухової [5], І. Масуди, М. Тофлера, О. Орлова, В. Степанова, О. Карпенка, В. Дрешпака, О. Селезньової. Проте недостатньо дослідженими залишаються питання методичних підходів до визначення поняття «публічне інформаційно-комунікативне середовище», теоретичні підходи та практичні рекомендації

відносно оцінки впливу та взаємозв'язків факторів, особливостей їх функціонування та значення для системи публічних комунікацій.

Формулювання цілей статті. На основі аналізу наявних досліджень в галузі публічного управління, сформулювати поняття «публічне комунікативне середовище», виділити його фактори, дослідити їх вплив та взаємозв'язки.

Виклад основного матеріалу. Статтею 2 Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» передбачено: «засоби масової інформації України відповідно до законодавства України мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби...» [1]. Таким чином, наявно видно формування публічного інформаційно-комунікативного середовища, яке повинно ефективно функціонувати в системі державних інституцій та місцевого самоврядування.

Але в сучасній науці публічного управління не існує чіткого поняття «публічне інформаційно-комунікативне середовище». Так, в фундаментальній праці «Енциклопедичний словник з державного управління» є визначення інформаційного середовища: «сукупність технічних і програмних засобів збереження, обробки і передачі інформації, а також політичних, економічних і культурних умов реалізацій процесів інформатизації. Результатом розгортання процесу інформатизації власне і створюється інформаційне середовище» [2, с. 296]. В тому ж словнику сформульовано поняття середовища як «сукупність об'єктів, зміна яких впливає на систему, а також тих об'єктів, властивості яких змінюються внаслідок поведінки системи» [2, с. 639].

На думку Москалик Г.Ф., інформаційне середовище «це частина інформаційного простору, яка формує найближче інформаційне оточення індивіда, є сукупністю умов, що забезпечують його продуктивну діяльність» [3, с. 183]. В іншій своїй роботі цей автор формулює інформаційно-комунікативне середовище «як складову інтегральної галузі життєдіяльності людства – представлену економічною, політичною культурною, освітньою, науковою та іншими сферами» [4, с. 150].

В науковій праці [5, с. 33] інформаційно-комунікативне середовище визначається як «сукупність знанневих, технологічних і ментальних сутностей, які в синхронній інтеграції забезпечують якісне оволодіння системою відповідних знань».

Проаналізував думки та визначення різних науковців, пропонується визначення поняття «публічне інформаційно-комунікативне середовище» як сукупність об'єктів та суб'єктів публічного управління, їх комунікативна взаємодія та взаємовплив, що здійснюється за допомогою інформаційно-комунікативних технологій з метою сталого функціонування публічного управління з забезпеченням взаємодії інтересів органів публічної влади та місцевого самоврядування з громадськістю.

При чому, взаємодія об'єктів та суб'єктів утворюють процес публічного управління, в якому обов'язково повинен бути ефективний зворотній зв'язок. Розвиток сучасних інформаційно-комунікативних технологій надає можливість залучати до участі у публічному управлінні громадськість та використовувати різноманітні комунікативні інструменти.

Проте функціонування публічного інформаційно-комунікативного середовища має відбуватися під впливом певних факторів, макро та мікро, які безпосередньо або опосередковано здійснюють вплив на систему в цілому (рис. 1).

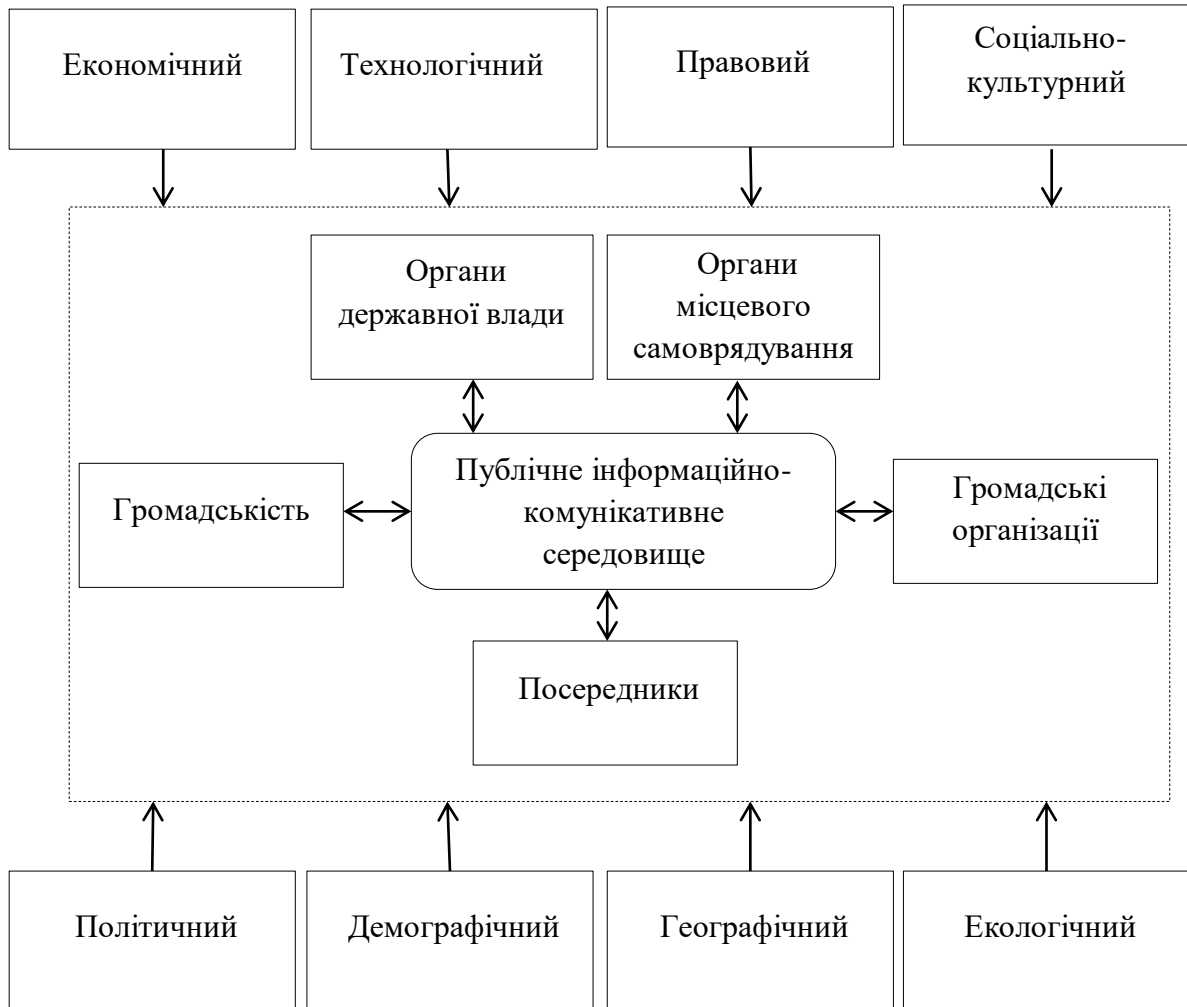

Рис. 1. Фактори впливу на публічне інформаційно-комунікативне середовище

Джерело: розробка автора

До макрофакторів, які постійно піддаються змінам, вважаємо за доцільне віднести ті фактори, які здійснюють прямий або опосередкований вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище, але він є одностороннім. Основні з них:

- економічний фактор – здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище за рахунок банківської, інвестиційної, кредитної, податкової страхової діяльності тощо;

- політичний фактор - здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище за рахунок промислової, соціальної, фінансової, економічної політики тощо;
- правовий фактор - здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище на основі нормативно-правового забезпечення, а саме Указів Президента, законів і постанов ВРУ, постанов і розпоряджень КМУ, інструктивних листів, методичних рекомендацій тощо;
- соціально-культурний фактор - здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище на підставі ставлення громадськості до влади та органів місцевого самоврядування, соціальної відповідальності населення, соціального добробуту тощо;
- демографічний фактор - здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище за рахунок статтєво-вікової структури населення, народжуваності / смертності, способу життя, середньої тривалості життя, міграції населення тощо;
- географічний фактор - здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище за рахунок територіального положення, віддаленості міст та селищ від центру тощо;
- екологічний фактор - здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище за рахунок зміни стану природного середовища, вартості енергоносіїв тощо;
- технологічний - здійснює вплив на публічне інформаційно-комунікативне середовище на засадах соціального прогресу, створення нових технологій, нововведень тощо.

До мікрофакторів, які мають двосторонню можливість впливу, доцільно віднести:

- органи державної влади та місцевого самоврядування – відправники комунікації на принципах технологічності, демократії, альтернативності, громадянського консенсусу;
- громадськість та громадські організації – прямі отримувачі інформації;
- посередники постачання інформації - засоби масової інформації, інформаційні агенції, PR- та маркетингові агенції.

Метою функціонування публічного інформаційно-комунікативного середовища повинно бути забезпечення ефективного функціонування органів влади та місцевого самоврядування у взаємодії з громадськістю на засадах безперервності, відкритості, довіри, релевантності, підтримка прав громадян і створення сприятливих умов для розвитку публічного управління.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, в результаті проведеного аналізу наукових досліджень, ми дійшли висновку, що понятійно-категоріальний апарат в сфері комунікацій публічного управління потребує удосконалення, а саме, не існує чіткого формулювання поняття публічного інформаційно-комунікативного середовища. Тому, після аналізу думок та визначень ряду науковців, автором було запропоновано поняття публічного інформаційно-комунікативного середовища визначати як сукупність об'єктів та суб'єктів публічного управління, їх комунікативна взаємодія та взаємовплив, що здійснюється за допомогою інформаційно-комунікативних технологій з метою сталого функціонування публічного управління з забезпеченням взаємодії інтересів органів публічної влади та місцевого самоврядування з громадськістю.

Доведено, що функціонування публічного інформаційно-комунікативного середовища залежить від впливу макрофакторів, серед яких визначено: економічний, політичний, правовий, географічний,

демографічний, екологічний, технологічний, соціально-культурний, та мікрофакторів, до яких запропоновано віднести: органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадськість, громадські організації, посередників.

Проведене дослідження може мати подальший розвиток у напрямках вдосконалення аналізу взаємодії органів влади та місцевого самоврядування з громадськістю за допомогою оцінювання, моніторингу та контролю, що має бути шляхом до підвищення ефективності публічних комунікацій і публічного управління в цілому.

Література

1. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон України № 539/97-ВР від 23.09.1997 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/539/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 15.06.2020).
2. Енциклопедичний словник з державного управління / Ю. П. Сурмін та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка та ін. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
3. Москалик Г. Ф. Формування інформаційно-комунікаційного середовища. *Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»*. 2015. Вип. 92. С. 183-187.
4. Москалик Г. Ф. Поняття, природа і джерела формування інформаційно-комунікаційного середовища. *Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»*. 2013. № 77. С. 149–153.
5. Петухова Л.Є. Розширення можливостей навчального процесу в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища. *Збірник наукових праць «Інформаційні технології в освіті»*. Херсон, 2010. Вип.6. С.32–37.

References

1. Pro porjadok vysvitlennja dijajnosti orghaniv derzhavnoji vlady ta orghaniv miscevogho samovrjaduvannja v Ukraini zasobamy masovoji informaciji : Zakon Ukrainy # 539/97-VR vid 23.09.1997 r. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/539/97-%D0%B2%D1%80> (data zvernennja 15.06.2020).
2. Encyklopedychnyj slovnyk z derzhavnogho upravlinnja / Ju. P. Surmin ta in. ; za red. Ju. V. Kovbasjuka ta in. Kyjiv : NADU, 2010. 820 s.
3. Moskalyk Gh. F. Formuvannja informacijno-komunikacijnogho seredovyshha. Zbirnyk naukovykh pracj «Ghileja: naukovyj visnyk». 2015. Vyp. 92. S. 183-187.
4. Moskalyk Gh. F. Ponjattja, pryroda i dzherela formuvannja informacijno-komunikacijnogho seredovyshha. Zbirnyk naukovykh pracj «Ghileja: naukovyj visnyk». 2013. # 77. S. 149–153.
5. Petukhova L.Je. Rozshyrennja mozhlyvostej navchaljnogho procesu v umovakh informacijno-komunikacijnogho pedagoghichnogho seredovyshha. Zbirnyk naukovykh pracj «Informacijni tekhnologhiji v osviti». Kherson, 2010. Vyp.6. S. 32–37.